

VERZONDEN 14 AUG. 2023

Stichting Waternet
T.a.v. [REDACTED]
Vogelenzangseweg 21
2114 BA VOGELENZANG

Zaaknummer : OMG-011116/DMS426543
Behandelaar : Afdeling Regulering Leefomgeving, Team Natuurbescherming
Betreft : Wnb; ontheffing pilot uitzetten konijn (*Oryctolagus cuniculus*) ten
behoefte van populatieherstel en duinherstel
Locatie : Amsterdamse waterleidingduinen, Natura 2000-gebied Kennemerland-
Zuid

Geachte [REDACTED],

Op 6 juni 2023 hebben wij uw aanvraag voor een ontheffing ex artikel 3.34, derde lid van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen, welke bij ons is geregistreerd onder zaaknummer OMG-011116/DMS426543. In deze aanvraag verzoekt u om een ontheffing voor het uitvoeren van een pilotproject, wat het uitzetten van het **konijn** (*Oryctolagus cuniculus*) in de Amsterdamse Waterleidingduinen (hierna: AWD), onderdeel van het Natura 2000-gebied 'Kennemerland-Zuid' omvat. Het gebied waar de konijnen worden uitgezet ligt deels ook in de provincie Zuid-Holland. Het uitzetten van konijnen in het duingebied, waar momenteel sprake is van een lage konijnendichtheid, kan bijdragen aan het herstel van de konijnenpopulatie en behoud en verbetering van duingraslanden.

Wij besluiten om u de gevraagde ontheffing te verlenen. Hieronder bespreken wij onze overwegingen en motiveren wij ons besluit.

Overwegingen

Wettelijk kader

Op grond van artikel 3.34, eerste lid van de Wnb is het verboden dieren of eieren van dieren uit te zetten. Op grond van artikel 3.34, derde lid van de Wnb kunnen wij van dit verbod ontheffing verlenen.

Het verbod op het vangen van konijnen (artikel 3.10, lid 1, onderdeel b van de Wnb) wordt nadrukkelijk niet in deze ontheffing behandeld. De konijnen die u gaat uitzetten zijn allen uit het wild afkomstige individuen die op basis van vigerende ontheffingen elders worden weggevangen. Een voorbeeld van een locatie waar op basis van een geldige ontheffing konijnen zullen worden gevangen voor deze pilot is de Kennemer Golf en Country Club (KGCC) te Zandvoort, waar men beschikt over een vigerende ontheffing ex artikel 3.8, lid 1 van de Wnb aangaande het vangen van konijnen. De konijnen worden in het najaar gevangen. Het vervoeren en onder zich hebben van konijnen (wat in dit project gebeurt) is in de Wnb niet verboden. Hiervoor hoeft dan ook geen ontheffing te worden verleend.

Toetsingskader

Ten aanzien van het uitzetten van dieren is er zowel landelijk als in de provincie Noord-Holland geen beleid beschreven. Gelet op de bestaande verbodsbepalingen beoordelen wij uw aanvraag ten aanzien van het uitzetten van het konijn op basis van de volgende punten:

- Wat is de huidige situatie en het doel van het uitzetten?
- Waar komen de konijnen vandaan en hoe voert u het uitzetten uit?
- Wat zijn de ecologische gevolgen van het uitzetten?

Huidige situatie en doel

U geeft aan dat de konijnenpopulatie in de AWD in de laatste decennia is ingestort door de virusziekten myxomatose en RHD, vergelijkbaar met de achteruitgang van de landelijke populatie. De lage dichtheid van konijnen heeft sterk bijgedragen aan de verlaagde dynamiek van zand en wind in het duinsysteem van de AWD. Konijnen zorgen via hun graafactiviteiten namelijk voor veel kleinschalige zandverstuiving en lokale differentiatie in open zand en jonge en oude stadia van duingraslanden en -struwelen. In combinatie met stikstofdepositie leidt het gebrek aan konijnen tot vergrassing en verruiging van duingraslanden. Het herstel van de konijnenpopulaties is volgens u hard nodig om de kwaliteit van het Natura 2000-gebied te behouden en te verbeteren. Op lange termijn wordt beoogd dat begrazing als onderdeel van het duinecosysteem voor een groot deel wordt ingevuld door natuurlijke populaties herbivoren, zoals het konijn.

Het onderhavige uitzetproject is een pilot, waarbij u samenwerkt met deskundigen op het gebied van zoogdieren. De konijnen worden na de uitzet regelmatig op afstand gemonitord om te onderzoeken wat er gebeurt.

Herkomst en uitzet

De konijnen die u gaat uitzetten zijn allemaal afkomstig uit het wild. Het zijn dus geen tamme, ontsnapte verwilderde konijnen. Alle konijnen hebben ook een wildkleur, wat wil zeggen dat ze het fenotype (het uiterlijk) hebben van wilde konijnen. Het gaat in eerste instantie in ieder geval om konijnen die zijn gevangen op het golfterrein van de Kennemer Golf en Country Club (KGCC). Deze golfclub grenst aan de AWD. Er worden in het najaar konijnen gevangen bij de golfclub om schade aan de golfbaan te voorkomen. Dit gebeurt daar conform een vigerende ontheffing van de Wnb, verleend aan de golfclub. Een beperkt aantal van de gevangen konijnen zal vervolgens voor uw uitzetproject worden gebruikt. De konijnen worden na het vangen op gezondheid gecontroleerd en gevaccineerd tegen VHS en Myxomatose. Er wordt bijgehouden welke dieren uit dezelfde burcht kwamen, zodat de sociale structuur bij verplaatsen bewaard kan blijven. De dieren worden dezelfde dag overgebracht naar de AWD.

De uitzet vindt, op aanraden van de deskundigen waarmee u samenwerkt, plaats in de AWD op een aantal locaties waar konijnen niet meer aanwezig zijn. In de nabije omgeving zijn wel konijnen aanwezig. Het uitzetten van konijnen op plekken waar geen andere konijnen meer zitten is volgens het door u gevolgde OBN werkprotocol voor het uitzetten van konijnen voor populatieherstel¹ het beste, omdat de uitgezette konijnen ervoor kunnen zorgen dat geschikt habitat beschikbaar blijft terwijl de al aanwezige populatie zich herstelt.

U werkt conform een in 2022 opgesteld werkprotocol dat ziet op methoden voor het uitzetten van konijnen². De gekozen uitzetplekken liggen in het afgesloten infiltratiegebied. Een recente scan (februari 2023) op konijnenactiviteit leverde geen schraapjes op en geen keutels, zodat de voorgenomen locaties als konijnevrij kunnen worden beschouwd. Ook op wildcamera's in het gebied zijn geen konijnen waargenomen. De locaties liggen in een open duinlandschap. De vegetatie kwalificeert als habitattypen matig ontwikkelde grijze duinen (H2130B), is zwaar met helm verruigd en er is een mozaïek van overgangen van H2130 en H2160 (duindoornstruweel dat voor beschutting kan zorgen). Het landschap biedt voldoende uitzicht vanuit de te plaatsen warandes. De dichtstbijzijnde locatie met konijnen bevindt zich op tenminste ca 200m.

¹ Dekker et al. 2022b. Werkprotocol konijnen uitzetten voor populatieherstel. Werkprotocol bij OBN rapport 2017-86-DK

² Dekker et al. 2022b. Werkprotocol konijnen uitzetten voor populatieherstel. Werkprotocol bij OBN rapport 2017-86-DK

Om predatie door onder andere marterachtigen, vossen en roofvogels tijdens de gewenningsfase vlak na het uitzetten te voorkomen worden maatregelen genomen. Per uitzetlocatie worden er 3 warandes van maximaal 5 bij 5 meter gemaakt. Hier worden een aantal voorgeboorde hollen gemaakt met een diameter van 8 tot 10 cm tot een diepte van 1 meter en afhankelijk van de dichtheid aan struweel aanvullend duindoorn- of meidoorn takken aangebracht zodat voldoende beschutting gegarandeerd is. De dieren kunnen zich verbergen en eronder graven. Om de warande wordt gaas handmatig ingegraven om de impact zo klein als mogelijk te houden. De hoogte van het gaas wordt ongeveer 1.80 m met onderin kippengaas met een omgevouwen rand van 50 cm horizontaal in de bodem onder plaggen, zodat de omheining vossen, boommarters en damherten buiten houdt. De 3 warandes per uitzetlocatie worden binnen 100 meter van elkaar gezet met daarop en daar omheen meidoorns en duindoorns die zorgdragen voor voldoende schuilgelegenheid en open zandplekjes die een startpunt kunnen vormen voor hollenbouw. De warandes kunnen de eerste periode worden gebruikt als vluchtplek. Per locatie wordt bekeken of er nog aanvullende maatregelen getroffen dienen te worden. Hierbij denkt u bijvoorbeeld aan plaatselijk maaien om te zorgen dat in de omgeving van de warandes voldoende geschikt voedsel aanwezig is. Het maaien zal circa 1 maand van tevoren worden uitgevoerd.

De dieren worden in het najaar en bij droog weer, 's avonds uitgezet in de warandes. De eerste tijd worden ze bijgevoerd. Vocht halen ze uit blad en krijgen ze binnen van dauw. Alle beschikbare dieren afkomstig vanuit 1 burcht worden bij elkaar geplaatst tot een maximum van 10 konijnen per warande. Na 15 dagen gaat het hek open. Het hek blijft daarna staan met, doorgangen, zodat de konijnen bij gevaar nog in de warandes kunnen vluchten.

Ecologische gevolgen

Het is belangrijk om te bekijken of het uitzetten van de konijnen ecologische gevolgen met zich meebrengt. Uw project kan naar ons oordeel in beginsel gevolgen hebben voor de volgende onderwerpen:

- Kruising van tamme konijnen met de al aanwezige wilde konijnen in de AWD;
- Besmetting van de lokale populatie met virusziekten zoals myxomatose of RHD;
- Invloed op natuurwaarden van het gebied.

We zullen hierna beoordelen of uw project inderdaad deze gevolgen heeft en hoe u daar dan mee om gaat.

Kruising wilde en tamme konijnen

Tamme konijnen (*Oryctolagus cuniculus domesticus*) worden in heel Nederland gehouden en verkocht. Tamme konijnen stammen via domesticatie af van wilde Europese konijnen (*Oryctolagus cuniculus*). Wilde konijnen zijn al sinds de oudheid gehouden door mensen, maar vanaf de 18e eeuw zijn de eerste veranderingen in skeletstructuur waargenomen, als gevolg van domesticatie en selectie door mensen. Gedurende dat proces zijn de verschillende tamme rassen zeer gevarieerd geworden in grootte, kleur, vachtlengte en de stand van de oren.

Uit het eerder genoemde werkprotocol blijkt dat de kans aanwezig is dat tamme konijnen een groot deel van de aanpassingen aan natuurlijke omstandigheden tijdens het domesticatieproces zijn kwijtgeraakt. Wanneer tamme dieren kruisen met wilde kunnen essentiële aanpassingen van de wilde populatie worden verstoord. Dat is een vorm van uitteeltdepressie, die de kans op succes van een bijplaatsing sterk kunnen verkleinen.

Om de ongewenste risico's van kruising tussen wilde en tamme konijnen zoveel mogelijk te voorkomen zet u uitsluitend wilde konijnen uit.

Besmetting met virusziekten

Myxomatose en RHD zijn besmettelijke en dodelijke virusziekten voor konijnen. De uit te zetten konijnen worden direct na het vangen, ter plaatse, gecontroleerd op gezondheid, en gevaccineerd voor deze ziekten. Zo wordt besmetting van de lokale populatie voorkomen.

Invloed op natuurwaarden van het gebied

Zoals u in uw uitvoeringsplan beschrijft, zijn konijnen cruciaal voor het duinsysteem, met name voor de habitattypen H2120 (Witte Duinen), H2130 (alle subtypen) en Vochtige Duinvalleien (b+c), zoals vastgelegd in het Natura 2000-beheerplan Kennemerland-Zuid. Het doel van het bijzetten van de konijnen is om bij te dragen aan herstel van de konijnenpopulatie in De Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD), gericht op behoud en verbetering van habitatype H2130 (grijze duinen) in N2000 gebied Kennemerland-Zuid. De populatie is in de laatste decennia, zowel landelijk als in de AWD, in elkaar gestort door de virusziekten myxomatose en RHD1 en 2. De extreem lage dichtheid van konijnen heeft sterk bijgedragen aan de verlaagde dynamiek van zand en wind in het duinsysteem in grote delen van de Nederlandse kustduinen, zo ook in de AWD. Konijnen kunnen met hun graafactiviteit zorgen voor veel kleinschalige zandverstuiving en lokale differentiatie in open zand en jonge en oude stadia van duingraslanden en -struwelen. Daarmee spelen ze een belangrijke rol in het herstel en behoud van de biodiversiteit. In combinatie met stikstofdepositie leidt het gebrek aan konijnen echter tot vergrassing en verruiging van duingraslanden. Het herstel van de konijnenpopulatie is hard nodig om de kwaliteit van habitatype duingraslanden (H2130) te behouden en te verbeteren.

Bijkomende voordelen zijn dat ook andere natuurwaarden kunnen profiteren van de aanwezigheid van konijnen. Met name de broedvogels tapuit en bergeend maken gebruik van oude konijnenholen als nestplaats. De kleine zandige plekken die door graafactiviteiten ontstaan zijn daarnaast geschikte groeiplaatsen van pioniersoorten van grijze duinen, waaronder het duinviooltje, die weer als waardplant fungeert van de duinparelmoervlinder en de kleine parelmoervlinder.

Conclusie

Het uitzetten van konijnen vindt plaats in de AWD op een aantal locaties waar konijnen niet meer aanwezig zijn, echter kan het uitzetten met name voor de bestaande populatie in de duinen in beginsel risico's hebben. U treft maatregelen om deze risico's te minimaliseren. Daarnaast is het uitzetten van konijnen in de duinen positief voor de verschillende natuurwaarden van het gebied. Wij komen daarom tot de conclusie dat er geen ecologische risico's zijn wanneer u konijnen uitzet in de AWD, mits u dat doet op de door u voorgestelde methodiek, met inachtneming van de door ons opgenomen voorschriften en beperkingen.

Conclusie

Wij beoordelen uw aanvraag van 6 juni 2023 voor een ontheffing op grond van artikel 3.34, derde lid van de Wnb, voor het uitzetten van het **konijn** (*Oryctolagus cuniculus*) als deugdelijk gemotiveerd. Uit de door u aangeleverde informatie blijkt naar onze mening voldoende dat het uitzetten van het konijn kan bijdragen aan het herstel van de ingestorte konijnenpopulatie in de AWD, en daarnaast een positief effect op de natuurwaarden aldaar kan hebben. Het uitzetten van het konijn levert naar ons oordeel verder geen ecologische risico's op. U neemt tot slot voldoende beschermende maatregelen om het uitzetten voor de konijnen zo succesvol mogelijk te maken. Wij verlenen u daarom de gevraagde ontheffing.

Voorschriften en intrekking ontheffing

Aan dit besluit zijn op grond van artikel 5.3 Wnb voorschriften verbonden. Op grond van artikel 5.4 Wnb kan de ontheffing worden ingetrokken als in strijd met de ontheffing of de voorschriften wordt gehandeld. Tevens is dan sprake van een economisch delict.

Instemming Zuid-Holland

De activiteit vindt voor het overgrote deel plaats in de provincie Noord-Holland. De activiteit vindt echter voor een deel tevens plaats in Zuid-Holland. Bij brief van 10 augustus 2023 heeft het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland ingestemd met het conceptbesluit. Ingevolge artikel 1.3, lid 4 van de Wet natuurbescherming wordt deze ontheffing dan ook verleend in overeenstemming met het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland.

Besluit

VERZONDEN 14 AUG. 2023

Kenmerk OMG-011116/DMS426543

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelezen

- de aanvraag van Stichting Waternet te Vogelenzang van 6 juni 2023

Gelet op

- artikel 3.34, lid 1 en lid 3 van de Wet natuurbescherming;

Overwegende dat

- het **konijn** (*Oryctolagus cuniculus*) van nature al in de AWD voorkomt;
- het konijn een positief effect kan hebben op het duinlandschap;
- u maatregelen treft om het uitzetten zo effectief mogelijk uit te voeren, waarbij ecologische risico's worden gemitigeerd;

Besluiten

aan Stichting Waternet te Vogelenzang op grond van artikel 3.34, derde lid van de Wet natuurbescherming ontheffing te verlenen van het verbod van artikel 3.34, eerste lid van de Wet natuurbescherming voor het uitzetten van het **konijn** (*Oryctolagus cuniculus*) in de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming verbinden wij aan dit besluit de navolgende voorschriften, beperkingen en geldigheid.

Voorschriften en beperkingen

1. Stichting Waternet blijft als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het naleven van de bepalingen en voorschriften die aan deze ontheffing zijn verbonden.
2. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen.
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde ontheffing mag langs elektronische weg, leesbaar worden getoond.
4. Voor elk uit te zetten konijn dient te kunnen worden aangetoond:
  - a. van welke locatie het dier afkomstig is;
  - b. dat het een vaccinatie tegen myxomatose en RHD heeft gekregen alvorens te worden uitgezet.
5. Het uitzetten van tamme gedomesticeerde konijnen is niet toegestaan.
6. De ontheffinghouder is verplicht om:
  - Jaarlijks vóór 1 februari;
  - en ook binnen vier weken na het verstrijken van de expiratedatum van de ontheffing;te rapporteren aan de provincie Noord-Holland over de wijze waarop er van de ontheffing gebruik is gemaakt. In de rapportage dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
  - het aantal konijnen wat u heeft uitgezet, gesplitst in man/vrouw/juveniel;
  - een evaluatie van de gevolgen van het uitzetten, zowel voor de konijnen zelf als voor de omgeving.

De rapportages dient u digitaal aan te leveren via postbus@odnhn.nl, onder vermelding van het zaaknummer OMG-011116/DMS426543.

Geldigheid

De ontheffing is geldig vanaf de datum van verzending tot en met 1 maart 2029.

Verloop termijn ontheffing

Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn tekortschiet en verlenging gewenst is, adviseren wij u, zeker vijf maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van de uitvoering. Bij deze nieuwe aanvraag dient, buiten de in de voorschriften van deze ontheffing genoemde rapportageplicht, een tot op dat moment actuele rapportage meegeleverd te worden.

Zorgplicht

Voor de soort waarvoor wij u ontheffing verlenen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde die en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is nadelige gevolgen voor deze soorten te voorkomen. Daarnaast dient een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt op grond van artikel 3.24, lid 1 te voorkomen dat het dier onnodig lijdt.

Procedure en samenhangende besluiten

De voorbereiding van deze ontheffing heeft plaatsgevonden overeenkomstig het bepaalde in de Wnb en de daarvoor relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht. Wij wijzen u erop dat uw aanvraag betrekking heeft op een activiteit waarvoor mogelijk ook op grond van andere weten regelgeving een besluit nodig is. Tevens kunnen er overige belemmeringen zijn in het kader van ruimtelijke belangen.

Kennisgeving

Dit besluit wordt door ons geplaatst op www.officielebekendmakingen.nl.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Neemt u dan contact op met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) via 088-10 21 300. Wij verzoeken u hierbij het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

omgeving

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)

Kopie aan: Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsbescherming

U en andere belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit, kunnen binnen 6 weken, gerekend vanaf de dag na datum van verzending van dit besluit, een bezwaarschrift indienen bij gedeputeerde staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 3007, 2001 DA HAARLEM.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval het volgende bevatten:

- uw naam, adres, postcode en woonplaats;
- de datum;
- over welk besluit het gaat (u kunt het beste een kopie van dit besluit bijsluiten);
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit;
- uw handtekening.

Het indienen van een bezwaarschrift schorst de werking van dit besluit niet.

Indien onverwijlde spoed dit vereist, kunt u de voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland, Sectie bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR HAARLEM vragen om een voorlopige voorziening te treffen. U kunt het verzoekschrift ook digitaal bij de rechtbank indienen via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Voor meer informatie verwijzen wij naar www.rechtspraak.nl. Voor de behandeling van het verzoek wordt griffierecht geheven.

De provincie wil bezwaren tegen besluiten graag op informele wijze behandelen. Als uw bezwaar in aanmerking komt voor deze informele behandeling nemen wij op korte termijn telefonisch contact met u op. In verband hiermee verzoeken wij u om in uw bezwaarschrift het telefoonnummer te vermelden waarop u overdag bereikbaar bent. Voor meer informatie over de informele behandeling kunt u telefonisch contact opnemen met provincie Noord-Holland.

Noot

**In dit document zijn gedeeltes onleesbaar gemaakt
op grond van artikel 5 van de Wet open overheid:**

- Art. 5.1 lid 2 onderdeel e Woo (naam)
- Art. 5.1 lid 2 onderdeel e Woo (handschrift)